

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ (ΕΕ) 2019/1287 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 26ης Ιουλίου 2019

σχετικά με την παράταση της ενισχυμένης εποπτείας για την Ελλάδα

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2019) 5900]

(Το κείμενο στην ελληνική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 472/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2013, για την ενίσχυση της οικονομικής και δημοσιονομικής εποπτείας των κρατών μελών στη ζώνη του ευρώ τα οποία αντιμετωπίζουν ή απειλούνται από σοβαρές δυσκολίες αναφορικά με τη χρηματοοικονομική τους σταθερότητα ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 2 παράγραφος 1,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Μετά τη λήξη της χρηματοδοτικής συνδρομής του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας στις 20 Αυγούστου 2018, με την εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2018/1192 της Επιτροπής ⁽²⁾ ενεργοποιήθηκε ενισχυμένη εποπτεία για την Ελλάδα για περίοδο έξι μηνών, από τις 21 Αυγούστου 2018. Η εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2019/338 της Επιτροπής ⁽³⁾ την παρέτεινε για επιπλέον περίοδο έξι μηνών από τις 21 Φεβρουαρίου 2019.
- (2) Από το 2010, η Ελλάδα έχει λάβει σημαντικό ποσό χρηματοδοτικής συνδρομής, με αποτέλεσμα οι εκκρεμείς υποχρεώσεις της Ελλάδας έναντι των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας να ανέρχονται στο συνολικό ποσό των 243 700 εκατ. EUR. Η Ελλάδα έχει λάβει χρηματοδοτική στήριξη από τους ευρωπαίους εταίρους της με ευνοϊκούς όρους, ενώ το 2012 εγκρίθηκαν ειδικά μέτρα για την αναδιάρθρωση χρέους σε πιο βιώσιμη βάση και εκ νέου από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας το 2017. Στις 22 Ιουνίου 2018, επιτεύχθηκε πολιτική συμφωνία στην Ευρωζώνη για την επιβολή πρόσθετων μέτρων ώστε να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα του χρέους. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν την επέκταση των μέσων σταθμισμένων ληκτοτήτων κατά 10 επιπλέον έτη, την αναβολή καταβολής τόκων και χρεολυσίων κατά 10 επιπλέον έτη, καθώς και την εφαρμογή άλλων μέτρων για το χρέος. Δύο πρόσθετα μέτρα (η κατάργηση της προσαύξησης επιτοκίου «step-up interest rate margin» που αφορά τη δόση για την επαναγορά χρέους του προγράμματος του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας από το 2018 και η επαναφορά της μεταβίβασης ισοδύναμων ποσών προς τα έσοδα που πραγματοποιήθηκαν από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες της ζώνης του ευρώ από την κατοχή κρατικών ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου με βάση τη συμφωνία για τα καθαρά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και το πρόγραμμα για τις αγορές τίτλων) μπορούν να συμφωνούνται σε εξαμηνιαία βάση στην Ευρωζώνη μετά από θετική έκθεση στο πλαίσιο της ενισχυμένης εποπτείας όσον αφορά τη συμμόρφωση της Ελλάδας προς τις μεταπρογραμματικές της δεσμεύσεις πολιτικής. Εν προκειμένω, η αποδέσμευση της πρώτης δόσης των μέτρων για το χρέος που εξαρτώνται από την εφαρμογή συγκεκριμένων πολιτικών, ύψους 970 εκατ. EUR, πραγματοποιήθηκε κατόπιν συμφωνίας της Ευρωζώνης τον Απρίλιο του 2019.
- (3) Η Ελλάδα έχει αναλάβει δέσμευση, στο πλαίσιο της Ευρωζώνης, να συνεχίσει και να ολοκληρώσει όλες τις βασικές μεταρρυθμίσεις που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος στήριξης της σταθερότητας του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας («το πρόγραμμα»), καθώς και να διασφαλίσει τους στόχους των σημαντικών μεταρρυθμίσεων που έχουν εγκριθεί στο πλαίσιο του εν λόγω προγράμματος και των προγενέστερων αυτού προγραμμάτων. Η Ελλάδα έχει επίσης δεσμευτεί να εφαρμόσει ειδικές δράσεις στους τομείς των δημοσίων οικονομικών και των δημοσιονομικών-διαρθρωτικών πολιτικών, της κοινωνικής μέριμνας, της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, των αγορών εργασίας και προϊόντων, της ιδιωτικοποίησης και της δημόσιας διοίκησης. Οι εν λόγω ειδικές δράσεις, οι οποίες περιλαμβάνονται σε παράρτημα της δήλωσης της Ευρωζώνης της 22ας Ιουνίου 2018, θα συμβάλουν στην αντιμετώπιση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών της Ελλάδας, καθώς και των πηγών ή των δυνητικών πηγών οικονομικών δυσκολιών.

⁽¹⁾ ΕΕ L 140 της 27.5.2013, σ. 1.

⁽²⁾ Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2018/1192 της Επιτροπής, της 11ης Ιουλίου 2018, σχετικά με την ενεργοποίηση της ενισχυμένης εποπτείας για την Ελλάδα (ΕΕ L 211 της 22.8.2018, σ. 1).

⁽³⁾ Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2019/338 της Επιτροπής, της 20ής Φεβρουαρίου 2019, σχετικά με την παράταση της ενισχυμένης εποπτείας για την Ελλάδα (ΕΕ L 60 της 28.2.2019, σ. 17).

- (4) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁴⁾, η Επιτροπή εξέδωσε την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Ελλάδα συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Η εμπεριστατωμένη επισκόπηση περιλαμβανόταν στην έκθεση του 2019 για την Ελλάδα ⁽⁵⁾ που δημοσιεύθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, ενώ η Ελλάδα έχει αποκαταστήσει με επιτυχία τη δημοσιονομική της ισορροπία και έχει μειώσει σημαντικά το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, αντιμετωπίζει υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες ⁽⁶⁾ που της κληροδότησε η κρίση. Αυτές αφορούν το υψηλό δημόσιο χρέος, την αρνητική καθαρή διεθνή επενδυτική θέση, το υψηλό επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων δανείων στους ισολογισμούς των τραπεζών, καθώς και το ακόμη υψηλό ποσοστό ανεργίας. Συγκεκριμένα, το δημόσιο χρέος βρισκόταν στο 181,1 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος στο τέλος του 2018, ποσοστό που είναι το υψηλότερο στην Ένωση. Η καθαρή διεθνή επενδυτική θέση, ύψους -137,9 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος το 2018, παραμένει πολύ υψηλή. Επιπλέον, παρόλο που το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών μειώθηκε σημαντικά, αυτό εξακολουθεί να μην είναι αρκετό για να στηριχθεί η μείωση της πολύ μεγάλης καθαρής διεθνούς επενδυτικής θέσης με ικανοποιητικό ρυθμό ώστε να μειωθεί σε επίπεδα που θεωρούνται συνετά. Ενώ η ανεργία συνέχισε να μειώνεται από το ανώτατο επίπεδο του 27,8 % το 2013, εξακολουθεί να παραμένει υψηλή ανερχόμενη σε 18,1 % τον Μάρτιο του 2019. Η μακροχρόνια ανεργία (11,9 % το πρώτο τρίμηνο του 2019) και η ανεργία των νέων (40,4 % τον Μάρτιο του 2019) παραμένουν σε πολύ υψηλά επίπεδα.
- (5) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και βάσει αξιολόγησης της Επιτροπής, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Συνέστησε ⁽⁷⁾ στην Ελλάδα να αναλάβει δράση το 2019 και το 2020 για να επιτύχει βιώσιμη οικονομική ανάκαμψη και να αντιμετωπίσει τις υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες, συνεχίζοντας και ολοκληρώνοντας τις μεταρρυθμίσεις σύμφωνα με τις μεταπρογραμματικές δεσμεύσεις που αναλήφθηκαν στο πλαίσιο της Ευρωομάδας στις 22 Ιουνίου 2018. Το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στην Ελλάδα να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική σε συγκεκριμένους τομείς προτεραιότητας, ώστε να δημιουργήσει ισχυρή βάση για την ανάπτυξη, μειώνοντας ταυτόχρονα τις περιφερειακές ανισότητες και εξασφαλίζοντας την άρση των κοινωνικών αποκλεισμών.
- (6) Η Επιτροπή δημοσίευσε την τρίτη της αξιολόγηση στο πλαίσιο της ενισχυμένης εποπτείας για την Ελλάδα ⁽⁸⁾ στις 5 Ιουνίου 2019. Η αξιολόγηση περιγράφει την πρόοδο που επιτεύχθηκε όσον αφορά τις γενικές και ειδικές δεσμεύσεις της Ελλάδας για μεταρρυθμίσεις. Καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η Ελλάδα πραγματοποίησε μια καλή αρχή όσον αφορά το μεταπρογραμματικό περιβάλλον από τον Αύγουστο του 2018. Η πραγματική ανάπτυξη και η δημιουργία θέσεων απασχόλησης διατηρήθηκε, και η Ελλάδα υπερκάλυψε για μία ακόμη φορά τον στόχο για το πρωτογενές πλεόνασμα το 2018. Έστω και κάπως καθυστερημένη, η ολοκλήρωση των ειδικών μεταρρυθμιστικών δεσμεύσεων με προθεσμία τα τέλη του 2018 επέτρεψε την εφαρμογή πρόσθετων μέτρων για το χρέος τον Απρίλιο του 2019. Η Ελλάδα άρχισε επίσης να ανακτά πρόσβαση στην αγορά και επωφελήθηκε από αναβαθμίσεις από τους οργανισμούς αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας. Ωστόσο, ο ρυθμός υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων επιβραδύνθηκε κατά τους τελευταίους μήνες και δεν διασφαλίζεται η συνοχή ορισμένων μέτρων με τις δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο της Ευρωομάδας. Η έκθεση κατέληξε επίσης στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν κίνδυνοι για την επίτευξη του συμφωνηθέντος στόχου για το πρωτογενές πλεόνασμα. Ως εκ τούτου, η Ελλάδα βρίσκεται σε σημαντικό σταυροδρόμι όσον αφορά τις επιλογές των πολιτικών που απαιτούνται για την επίτευξη σταθερής και διαρκούς οικονομικής ανάκαμψης.
- (7) Ο τραπεζικός τομέας συνεχίζει μεν να διαθέτει επαρκή κεφαλαιοποίηση, όμως η κεφαλαιακή θέση επιδεινώθηκε ελαφρά κατά τη διάρκεια του 2018 σε ένα πλαίσιο χαμηλής κερδοφορίας και χαμηλής ποιότητας στοιχείων ενεργητικού, ενώ οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις εξακολουθούν να αντιπροσωπεύουν σημαντικό μέρος του βασικού κεφαλαίου κατηγορίας 1. Ο τραπεζικός τομέας αντιμετωπίζει ακόμη προκλήσεις, ενώ βελτιώσεις πραγματοποιούνται με αργούς ρυθμούς και εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές αδυναμίες. Οι προκλήσεις αυτές συνδέονται με τη μεγάλη συσσώρευση μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων και τη χαμηλή κερδοφορία, ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν ισχυροί δεσμοί με το Δημόσιο. Αν και το απόθεμα των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων μειώθηκε σταδιακά από το ανώτατο όριο των 107,2 δισεκατ. EUR που είχε φθάσει τον Μάρτιο του 2016, στα τέλη του 2018 το απόθεμα των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων παρέμενε πολύ υψηλό, ανερχόμενο σε 81,8 δισεκατ. EUR, ήτοι στο 45,4 % των συνολικών ανοιγμάτων εντός ισολογισμού. Η Ελλάδα έχει θεσπίσει βασικές μεταρρυθμίσεις τα τελευταία χρόνια, και συνεχίζονται οι εργασίες για μια σειρά πρωτοβουλιών που αποσκοπούν στην ενίσχυση του πλαισίου εξυγίανσης για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Παρά ταύτα, θα πρέπει να καταβληθούν πρόσθετες προσπάθειες για να επιταχυνθεί η μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και για να υποχωρήσει σε βιώσιμα επίπεδα ο δείκτης έκθεσης σε μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα και να δοθεί η δυνατότητα στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να εκπληρώνουν τα καθήκοντα διαμεσολάβησης και διαχείρισης κινδύνων.
- (8) Παρά την πρόοδο που σημειώθηκε κατά τα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά το επιχειρηματικό της περιβάλλον και το δικαστικό της σύστημα. Η Ελλάδα εξακολουθεί να υστερεί κατά πολύ των ορίων της βέλτιστης επίδοσης σε αρκετούς τομείς των διαρθρωτικών συνιστωσών των κύριων δεικτών συγκριτικών επιδόσεων (π.χ. χρόνος για την έκδοση δικαστικής απόφασης, εκτέλεση συμβάσεων, κτηματολόγιο, αφερεγγυότητα κ.λπ.).

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

⁽⁵⁾ SWD(2019) 1007 final.

⁽⁶⁾ COM(2019) 150 final.

⁽⁷⁾ Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ελλάδας για το 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Ελλάδας για το 2019.

⁽⁸⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Έκθεση ενισχυμένης εποπτείας – Ελλάδα, Ιούνιος 2019, Institutional Paper 103, Ιούνιος 2019.

- (9) Μετά τον αποκλεισμό της από τη λήψη δανείων στη χρηματοπιστωτική αγορά το 2010, η Ελλάδα άρχισε να ανακτήσει πρόσβαση στην αγορά από τον Ιούλιο του 2017 μέσω εκδόσεων κρατικών ομολόγων. Μετά την επιτυχή έκδοση ομολόγων του Ιανουαρίου 2019, η Ελλάδα στράφηκε εκ νέου στις κεφαλαιαγορές τον Μάρτιο του 2019, εκδίδοντας 10ετές κρατικό ομόλογο για πρώτη φορά από το 2010. Τον Ιούλιο του 2019, η Ελλάδα εξέδωσε 7ετές ομόλογο, το οποίο θα βοηθήσει στην αποκατάσταση της καμπύλης αποδόσεων της Ελλάδας και στην αύξηση της ρευστότητας στην αγορά ομολόγων της. Ωστόσο, οι όροι δανειοληψίας της Ελλάδας παραμένουν εύθραυστοι στο πλαίσιο των εξωτερικών οικονομικών κινδύνων και των εγχώριων ευπαθειών.
- (10) Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι εξακολουθούν να πληρούνται οι όροι που δικαιολογούν τη θέση σε ενισχυμένη εποπτεία, σύμφωνα με το άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 472/2013. Ειδικότερα, η Ελλάδα εξακολουθεί να αντιμετωπίζει κινδύνους όσον αφορά τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, οι οποίοι, αν υλοποιηθούν, θα μπορούσαν να έχουν δυσμενείς δευτερογενείς επιπτώσεις σε άλλα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ. Εάν επέλθουν τυχόν δευτερογενείς συνέπειες, θα μπορούσαν να είναι έμμεσες, επηρεάζοντας την εμπιστοσύνη των επενδυτών, και, ως εκ τούτου, το κόστος αναχρηματοδότησης για τράπεζες και εκδότες του δημοσίου σε άλλα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ.
- (11) Συνεπώς, μεσοπρόθεσμα, η Ελλάδα χρειάζεται να συνεχίσει τη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση των πηγών ή των δυνητικών πηγών δυσκολιών και την εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για τη στήριξη μιας ισχυρής και βιώσιμης οικονομικής ανάκαμψης, προκειμένου να ελαφρυνθούν οι κληροδοτημένες συνέπειες διαφόρων παραγόντων. Σε αυτούς περιλαμβάνονται η σοβαρή και παρατεταμένη ύφεση κατά τη διάρκεια της κρίσης· το μέγεθος της δανειακής επιβάρυνσης της Ελλάδας· οι ευπάθειες του χρηματοπιστωτικού της τομέα· η συνεχιζόμενη σχετικά έντονη αλληλεξάρτηση μεταξύ του χρηματοπιστωτικού τομέα και των ελληνικών δημόσιων οικονομικών, μεταξύ άλλων μέσω κρατικής ιδιοκτησίας· ο κίνδυνος μετάδοσης σοβαρών εντάσεων σε οποιονδήποτε από τους εν λόγω τομείς σε άλλα κράτη μέλη, καθώς και η έκθεση των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ στα ελληνικά κρατικά ομόλογα.
- (12) Για να αντιμετωπιστούν οι υπολειπόμενοι κίνδυνοι και να παρακολουθείται η εκπλήρωση των δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί, κρίνεται αναγκαίο και σκόπιμο να παραταθεί η ενισχυμένη εποπτεία για την Ελλάδα σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 472/2013.
- (13) Με επιστολή που εστάλη στις 16 Ιουλίου 2019, δόθηκε στην Ελλάδα η δυνατότητα να διατυπώσει τις απόψεις της σχετικά με την εκτίμηση της Επιτροπής. Στην απάντησή της στις 19 Ιουλίου 2019, η Ελλάδα συμφώνησε σε γενικές γραμμές με την εκτίμηση της Επιτροπής σχετικά με τις οικονομικές προκλήσεις που η ίδια αντιμετωπίζει· η εν λόγω εκτίμηση αποτελεί τη βάση για την παράταση της ενισχυμένης εποπτείας.
- (14) Η Ελλάδα θα συνεχίσει να λαμβάνει τεχνική στήριξη στο πλαίσιο του Προγράμματος Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων [όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2017/825 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (*)] για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων, μεταξύ άλλων για τη συνέχιση και την ολοκλήρωση βασικών μεταρρυθμίσεων σύμφωνα με τις δεσμεύσεις πολιτικής που παρακολουθούνται στο πλαίσιο της ενισχυμένης εποπτείας.
- (15) Η Επιτροπή προτίθεται να συνεργαστεί στενά με τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας για την εφαρμογή της ενισχυμένης εποπτείας, στο πλαίσιο του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η περίοδος ενισχυμένης εποπτείας της Ελλάδας βάσει του άρθρου 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 472/2013 η οποία ενεργοποιήθηκε με την εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2018/1192 παρατείνεται για περίοδο έξι μηνών, αρχής γενομένης από την 21η Αυγούστου 2019.

(*) Κανονισμός (ΕΕ) 2017/825 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 2017, για τη θέσπιση του προγράμματος στήριξης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για την περίοδο 2017 έως 2020 και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 (ΕΕ L 129 της 19.5.2017, σ. 1).

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ελληνική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 26 Ιουλίου 2019.

Για την Επιτροπή
Pierre MOSCOVICI
Μέλος της Επιτροπής
